సినిమా సరదా

నన్ను వెంటనే బయలుదేరి రమ్మని రంగనాథం టెలిగ్రాం ఇచ్చాడు. అది చూసి మా ఆవిడ చాలా సంతోషించింది.

"పిచ్చిదానా, నీకు రంగనాథం సంగతి తెలీదు, వాడంత మంచివాడు లేడు, వాడంటే నాకిష్టం కూడా అనుకో, కాని వాణ్ణి నమ్మటంకన్న బుద్ధి తక్కువపని లేదు. ఆకాశానికి నిచ్చెనవేసి, అది ఆనిందో లేదో చూడకుండా గబగబా మెట్లెక్కేరకం. వాడికి తగిలిన దెబ్బలు మామూలు మనుషులకు తగిలితే వాళ్ళు ఈ సరికి సన్యసించటమో రాజ్యాలేలటమో చేసి ఉందురు. రంగడు అనుభవం ద్వారా నేర్చుకునే బాపతు కాదు. ఈ టెలిగ్రాం నమ్మి వెళ్ళితినా సిద్దెన్న మాచారం వెళ్ళినట్టవుతుంది" అని మా ఆవిడ ఉత్సాహం పాడుచెయ్య ప్రయత్నించాను.

కాని మా ఆవిడ అంత సులభంగా నిరుత్సాహ పడలేదు. నిజానికి రంగడి లక్షణాలు కొన్ని మా ఆవిడలో కూడా లేకపోలేదు. మేలెంచిగాని కీడెంచదు. ఒక మనిషికి కలిగే అనుభవాలలో కొంతవరకైనా ఆ మనిషి ప్రవృత్తి ప్రతిబింబిస్తుందని తెలుసుకోదు. "అదివరకట్లా అయింది. ఈ సారి ఇంకో విధంగా కావచ్చు" అనే ధోరణిలో ఉంటుంది. ఏ క్షణాన ఏది జరిగినా జరగ వచ్చుననే దురాశ గల వాళ్ళని భరించటం మరీ కష్టం. మా ఆవిడ ఈ రకం. రంగడు కూడా అంతే. పైపెచ్చు వీళ్ళిద్దరికీ నా తెలివితేటల్లోనూ, శక్తిసామర్థ్యాలల్లోనూ అంతులేని నమ్మకం. నాలో ఈ ఇద్దరికీ ఉన్న విశ్వాసం ఏ ధనికుడికో ఉంటే నిరుద్యోగంతో బాధపడకుండా నా భార్యకూ పిల్లలకూ ఇంత తిండయినా పెట్టగలిగి ఉండును. నే నామాట అన్నప్పుడల్లా మా ఆవిడ "రోజు లెప్పుడూ ఒకటిగానే ఉంటాయా ఏమిటి? రేపు మీరే అందరికన్నా ఎక్కువ సంపాదించవచ్చు" అనేది. కదిలిస్తే కంపంతా కదులుతుందని నేనెవరికన్న ఎక్కువ సంపాదించవచ్చునో అడిగేవాణ్ణి కాను. రంగడు కూడా నాతో, "ఏమిట్రా? ఈ సంపాయించే వాళ్ళంతా నీకన్న మొనగాళ్ళా?" అనేవాడు.

కాస్తో కూస్తో బుద్ధి మాంద్యం గల వాళ్ళకు తప్ప నాలో విశ్వాసం కుదరదు కాబోలని నేనొక్కక్కసారి భయపడుతూ ఉండేవాణ్ణి. ఇంకో విచిత్రం ఏమిటంటే నాలో ఇంత విశ్వాసం గల ఈ ఇద్దరూ నా నిర్ణయాలను కాస్తయినా గౌరవించేవాళ్ళు కారు.

ఏది చెయ్యాలో చెప్పేవాళ్ళు, ఎట్లా చెయ్యాలనేది నాకు వొదిలిపెట్టేవాళ్ళు. ఎట్లా చెయ్యాలో తెలిసిన వాడికి, ఏది చెయ్యాలనేది ఎందుకు తెలియదో వాళ్ళకే తెలియాలి. ఇంత అసాధారణ ప్రజ్ఞావంతుణ్ణయిన నేను ఈ ఇద్దరి గార్డియన్‌షిప్పులోనూ ఉంటూ ఉండవలసి వచ్చేది.

నా మద్రాసు ప్రయాణానికి మా ఆవిడ టిక్కెట్టు కొనడం తరవాయిగా అంతా సిద్ధం చేసింది.

"అది కాదే! ఆ త్రాష్టుడు కార్డు ముక్కతో పొయ్యేదానికి ఉభయ ఖర్చులతో అర్జంటు వైరిచ్చాడు గాని ఆ డబ్బు నాకు పంపితే రైలు చార్జీకయినా వుండేది కద! ఇప్పుడు పోవటానికి డబ్బేదీ?" అన్నాను.

"నా నాను తాకట్టు పెట్టండి, కాసుల పేరుతోపాటు కలిసి తీసుకోవచ్చు" అన్నది మా ఆవిడ.

"ఇదివరకు నీ సొమ్ము దుర్వినియోగం చేసింది చాలదూ?"

"మీదంతా తల్లకిందులు వాదన. అవసరమైనదానికి ఖర్చు పెట్టేది దుర్వినియోగం అంటారు. ఊరికే కూర్చుని తిన్నది సద్వినియోగమంటారు. నా నగలు తాకట్టు పెట్టటం కొత్తయినట్టు మాట్లాడతారేం?"

"అది కాదే! ఈ వెధవ సినిమా తీయటమేమిటి? వాడికీ నాకూ సినిమా తియ్యటం ఏమిటో ఎట్లా తెలుసు? వీణ్ణి నమ్మి ఈ వ్యవహారంలో దిగేవాడు వాడెంతటివాడనుకోవాలి? నేను నేర్చుకోవటానికైనా ఉండదే?"

"చాల్లెస్తురూ! మీరేవేవో దిక్కుమాలిన కథలన్నీ రాయటం లేదూ? సినిమాకు రాయలేరా యేం? అన్నీ చూసొచ్చినట్టు రాస్తారే? సినిమాకేం తెగులొచ్చిందీ?"

"ఎట్లా అయినా సినిమా అన్న తరువాత కొంచెం కష్టం కాదూ? దానికేవో ఏడుస్తయి" అన్నాను అయోమయంగా.

"ప్రతి సినిమా చూసి వచ్చి విమర్శిస్తారే? అక్కడ బాగాలేదు, ఇక్కడ బాగాలేదు అంటూ? అన్ని సినిమాలు వచ్చినా ఒక్కటీ మీకు నచ్చదు గదా, ఇంకేం, వెళ్ళి అన్నిటికన్న మంచి సినిమా తియ్యగూడదూ?"

"వంటలో తప్పులు పట్టటమూ, వండటమూ ఒకటేనా?"

"చూస్తుంటే అదే తెలుస్తుంది. మీరు నేర్చుకోలేని విద్య ఉందా ఏమిటి?"

ఎంత గొప్ప నాకు!

"అది కాదే! అసలు సినిమాలైను చాలా ఛండాలపుది. అందులోకి రకరకాల వాళ్ళు దిగుతారు. తాగుడూ వ్యభిచారమూనూ, అంతా మాల కూడు!" అన్నాను.

"మన బంగారం మంచిదైతే!... చెడిపోదలచిన వాళ్లు సినిమాలోనే పోవాలా?..."

మొత్తం మీద మా ఆవిడ గట్టి పట్టే పట్టింది. దొరికిన అవకాశాలు పోగొట్టుకుంటే ఎట్లాగన్నది. నా బద్దకం తప్ప ఇంకేమీ లేదన్నది. కాని తీరా వెళ్ళితే ఏం జరుగుతుందో నాకు తెలుసు, శతవిధాల ఏమీ వుండదు. నాలుగు రోజులపాటు కుక్కల్లే నేనూ రంగడు కలిసి పట్నమంతా తిరిగి, చివరకు తిండి క్కూడా డబ్బుండక, రైలు చార్జీకి కూడా ఎవరి దగ్గరో అప్పుచెయ్యవలసి వస్తుంది. అట్లా కాక రంగడు నిజంగానే డబ్బు కలవాణ్ణి పట్టినట్టయితే కొంత కాలం వాడి డబ్బు తగలేసి, చివరకు పిక్చరు తీసే అసలు నాథుడు దొరక్క ఎవరి దారిన వాళ్ళు వెళ్ళవలసి వస్తుంది. ఒకవేళ దారి తప్పి పిక్చరు తీయటమే వున్నా అది అధమ చిత్రాల్లో ప్రథమ చిత్రంగా తయారై అందులో నేకూడా ఉన్నానని చెప్పుకోవటానికి నామర్దా అవుతుంది. నాకు దరిద్రమంటే భయమే అయినా, అంతకన్నా అసహ్యమేమంటే మోసం లేకుండా అమాయకుడి దగ్గర డబ్బు కాజెయ్యటం. నిజంగా రంగడు సినిమా పిక్చరు తీయించటమే జరిగి అందులో నేను డబ్బు సంపాదించటం కూడా జరిగిందా ఈ రెండు పద్ధతుల్లో ఏదో ఒకటి తప్పదు.

అయినా మా ఆవిడ వొత్తిడి భరించలేక పదిహేను రూపాయలు చేత బట్టుకుని మద్రాసు బయల్దేరాను.

నా రిప్లయి అందింది. రంగనాథం నాకోసం సెంట్రల్ ప్లాట్‌ఫారంమీద ఎదురు చూస్తున్నాడు. ఎందుకు బయల్దేరానా అని పశ్చాత్తాపపడుతూనే వచ్చాను గాని, నేను రావటంవల్ల వాడికి కలిగిన సంతోషం చూస్తే రావటం మంచిదే అయిందనిపించింది. డబ్బు పెట్టుబడి చేసే బసవయ్య పట్నంలోనే వున్నాడనీ, మాడరన్ హోటల్లో బస అనీ, త్వరలోనే లాడ్జి అద్దెకు తీసుకోబోతున్నారనీ రంగడు చెప్పగానే నా సంతోషం మరింత అయింది. వద్దంటున్నా వినకుండా నన్ను టాక్సీలో ఎక్కించి రంగనాథం మాడరన్ హోటలుకు తీసుకుపోయినాడు.

దారిలో వాడు నా కింకా కొన్ని కొత్తవిషయాలు కూడా చెప్పాడు. అందులో ముఖ్యమైన అంశమేమంటే మనవాడికి బసవయ్యతో నేరుగా లావా దేవీలు లేవుట. బసవయ్య ఏకపుత్రుడు శ్రీనివాసులుట చక్రం తిప్పుతున్నది. బసవయ్యకు వేరుశెనగలోనో పొగాకులోనో పెద్ద వ్యాపారం! ఎగుమతి వ్యాపారం చేసి రెండో మూడో లకారాలు చేర్చాట్ట, తన ముద్దుల కోరిక తీర్చలేక ఒకటంటే ఒకటి సినిమా ఫిలిము తీసి అందులో అసలు–లాభం ఉన్నా లేకపోయినా తిరిగివస్తే ఆ వ్యాపారంతో ముద్దుగా సీనుల్ను ఏర్పాటు చేసి తన దారిన తాను యథేచ్ఛగా వేరుశనగా, పొగాకూ అమ్ముకుందామని తీర్మానించాడుట బసవయ్య. రంగడు చెప్పే కబుర్లనుబట్టి సీనాయి ఫోర్తుఫారం కణుపు దాటలేకపోయినాడనీ, పదహారో యేటనే ముండా ముతకా పెట్టాడనీ, సినిమా ఆలోచనలతో పోల్చి చూస్తే ఈ

సినిమా తియ్యటమనేది అత్యుత్తమంగానూ అతి నిరపాయంగానూ బసవయ్యకు తోచిందని నేను అర్థం చేసుకున్నాను.

"అంతా బాగానే వుంది గాని సీనాయికి నువ్వెల్లా దొరికావు? నీకన్న అనుభవజ్ఞుడు లేకపోయినాడా?" అన్నాను.

"వాళ్ళ మొహం అనుభవం! అనుభవంకన్న ముఖ్యంగా కావలసింది మెదడు, ఇప్పుడు తీసే పిక్చర్లకంటె మనం చాలా మంచి పిక్చర్లు తియ్యవచ్చు" అన్నాడు రంగడు.

"మనం ఎవరు?" అన్నాను.

"నువ్వూ నేనూ, కావలిస్తే సీనును కూడా వేసుకో, వాడుకూడా వుండనే వుంటాడాయె. వాడు మనం చెప్పింది కాదనడు. నువ్వొక్కడివి చాలవుట్రా?"

నా కింటిదగ్గర ఉన్నట్టే అనిపించింది.

"మీ సీనాయి చెప్పినట్టు మనం వినాలిసొస్తేనో?" అన్నాను.

"వెధవను పీకె పిసికి పారెయ్యనూ? అంతా నువే చూసేట్టు వాడితో ముందే చెప్పాను."

"నీ తెలివి తెల్లారినట్టే వుంది. నాకు మాత్రం ఏం తెలుసు?"

నేనీమాట అనేసరికి రంగడు పులిని చూసినట్టయి "నీ పుణ్యం ఉంటుంది, ఆ మాట మాత్రం సీనాయి దగ్గర అనకు. నీకంతా తెలుసునని వాడితో చెప్పాను. నిష్కారణంగా ఇద్దరి పరువూ పోతుంది" అన్నాడు.

రంగడి నెత్తిన ఒక్కటి పెట్టి, నా దారిన నేను టాక్సీ వెనక్కు తిప్పుకు పోదామనిపించింది.

"నేనేమేం చేస్తానని వాడితో కోశావు?"

"కథా డయిలాగ్సు రాయలేవూ?"

"అంత మాత్రమే అయితే ఎలాగో ఏడుస్తాను. నేను తప్పుచేస్తే డైరెక్టరుగాడుంటాడుగా సరిదిద్దటానికి?"

"నువే డైరెక్టు చేస్తావన్నానే."

"నేనా, నీకేమైనా మతి పోయిందా యేం?"

"చాల్లేరా నీ నంగి వేషాలూ! వెధవది తెలుగు పిక్చరు డైరెక్టు చెయ్యలేవా? నువు నాటకాలాడించలా? రిహార్సల్సు చేయించలా? అడిగే వెధవ లేడు గాని నేను అమాంతం పది పిక్చర్లు డైరెక్టు చేసి పారేద్దునే!"

"పది వద్దు, ఈ ఒక్కటీ చెయ్యి నీ పుణ్యం వుంటుంది" అన్నాను.

"సరే, అంతగా అయితే డైరెక్టర్ విషయం తరవాత మెల్లిగా సీనుతో నే చెబుతాగాని, ముందస్తుగా నీకు చాతకాదని అనెయ్యకు," అన్నాడు రంగడు.

"ఇంకే మేం చేస్తానన్నావు?" అన్నాను.

"ఇంతే, ఇంకేముంది?" అన్నాడు రంగడు. వాడింకేదో దాస్తున్నాడని నాకు సందేహం కలిగింది గాని తరిచి అడగలేదు. ఎందుకంటె వాడి మొహం చూస్తే జాలివేసింది. నేను డైరెక్షను చెయ్యలేనురా బాబూ, అంటే చెయ్యమన్నట్టు అర్థం తీసుకుని, తనను నేను నమ్మించి నడి సముద్రంలో ముంచినట్టు వాడు భావించుకున్నాడు. వాడిమొహం చూస్తే నాకా సంగతి స్పష్టమయింది. వాణ్ణి పుస్తకం చదివినట్టు చదివెయ్యగలను.

మనని అభిమానించేవాళ్ళు లేకపోతే లేరని ఏడుస్తాం గాని, వీళ్ళు మనమీద వేసే భారం చూస్తే ఒక్కొక్కసారి కీర్తికన్న అజ్ఞాతవాసం మేలనిపిస్తుంది.

హోటల్లో ఒక డబుల్ రూములో బసవయ్యా కొడుకూ వుంటున్నారు. దాని పక్కగదిలోనే ఒక సీటు మనవాడు, రంగనాథం ఆక్రమించాడు. రెండో సీటు ఖాళీగానే వుండటంవల్ల దాన్ని నాకిచ్చేశారు. టాక్సీలో నుంచి నేనూ, రంగడూ దిగుతుండగా బసవయ్యగారు తనగది గుమ్మం దగ్గిర నిలబడి మీసాలు తుడుచుకుంటూ నన్ను చూసి తల ఆడించి, "వచ్చారా?" అని గంభీరంగా అడిగి, మరో మాట లేకుండా గదిలోకి వెళ్ళిపోయినాడు. ఆయనకు యాభై ఏళ్ళుంటై. చేతులకు మురుగులున్నై. వెనక ముచ్చట ముడి.

కాఫీ తాగి, గడ్డం గీక్కుని, నేను స్నానం చేసి వచ్చేసరికల్లా సీనుగాడు ఎక్కడి నుంచో వచ్చి రంగడితో పదిమంది పెట్టుగా మాట్లాడుతున్నాడు.

"మీరు రారేమో అనుకుని భయపడ్డాం. మీ కోసమే అంతా ఆపిఉంచాం. కథ ఏమైనా ఆలోచించారా?" అని ఆత్రపడ్డాడు సీనాయి.

"ఉండరా! ఇప్పుడేగద వాడొచ్చింది" అని రంగడు వాణ్ణి కోప్పడ్డాడు.

సీనాయి ఆత్రం వర్ణనాతీతం. వాడికున్నంత సినిమా వెర్రి ఎవరికీ ఉంటుందనుకోను. సాధ్యంకాదు గాని ఆ సాయంత్రానికే వాడికి సినిమా తీసి పారెయ్యాలని వుంది. ఆమాట నోటంట అన్నాడు కూడాను.

"నాటకం ఆడినంతసేపేగదా సినిమా కూడా ఆడేది? ఒక్క రోజులోనాటకమల్లే ఎందుకు తీయకూడదో?"

తాను తియ్యబోయే చిత్రం గురించి మాట్లాడటానికేమీ లేకపోతే ఇతర సినిమా కంపెనీలను గురించి, చిత్రాలను గురించీ మాట్లాడేవాడు. చెవి కోసిన పిట్టల్లే ఒకటే వాగుడు. మేం భోజనం చేసేలోపుగా తను పుట్టింది లగాయితు చూసిన మూవీలూ, టాకీలూ కూడా వర్ణించాడు. ఆ తరవాత ప్రస్తుతం తీస్తున్న చిత్రాలన్నిటిలోనూ ఎవరెవరు నటిస్తున్నారో, ఎవరెవరు కెమెరాలు తిప్పుతున్నారో, సౌండు రికార్డు చేస్తున్నారో, ఏయే

స్టూడియోల కెవరెవరు పెత్తందార్లో అన్నీ చెప్పాడు. వాడు ఇంత సంభాషణ మధ్యా అయిదు నిమిషాలకొకసారి గగ్గయ్యను గురించీ రామతిలకాన్ని గురించీ చెప్పటం చూసి వాళ్ళిద్దరూ వాడికి అభిమాన తారలేమో అనుకున్నా. నేననుకున్నది నిజమే గాని దానికి కారణం నేనూహించినది కాదు. కలకత్తాలో సావిత్రి చిత్రం తీసేటప్పుడు సీనుగాడి స్నేహితుడక్కడే వుండి ఒకరోజు షూటింగు చూశాడట.

సీనుగాడి సంభాషణలు రెండున్నర నిమిషాలకన్న భరించటానికి టానిక్కుల సహాయం అవసరం. భోజనం చెయ్యగానే నిద్రపోవటం అలవాటని వంక పెట్టి తప్పించుకున్నాను.

మధ్యాహ్నం మూడు గంటలకల్లా సినిమాకు వెళ్ళే ప్రోగ్రాం. దగ్గిరలో వెస్టెండులో ఇంగ్లీషు సినిమా వుంది. దానికి వెళ్ళాక ఇంటర్వెల్లో సీనాయి ఇంగ్లీషు సినిమాల్లో లోపాలమీద ఉపన్యాసం ప్రారంభించాడు. అందరూ మాకేసి చూస్తున్నారు. నాకు సిగ్గేసింది. చర్చ సీనాయికీ, రంగడికీ వొదిలేసి నేను వాళ్ళ వెంట రానట్టు మొహం పెట్టి దిక్కులు చూడసాగాను.

సినిమా అయిపోయే టైముకి సీనాయి నన్ను "ఏమోయ్?" అని పిలుస్తున్నాడు.

"ఇప్పుడేం చేస్తాం? పోయి ఎక్కడన్నా తాగుదామా? జల్సాకు ముందు బ్రాందీ లేకపోవటం ఏమిటోయ్?" అన్నాడు సీనాయి.

"నాకు లైమ్‌జూస్ తప్ప సయించదు" అని చెప్పాను.

"నాన్సెన్స్! మా వెంట రాకపోతే నేనొప్పను. చెడ్డ వొట్టే" అన్నాడు సీనాయి.

"మనవాడిక్కూడా అలవాటుందిలే. అప్పుడప్పుడూ!" అని రంగడు సీనాయికి ప్రోత్సాహం యిచ్చాడు.

సీనాయితో సావాసమంటే నాకెంత వెగటుగా వుందో రంగడు అర్థం చేసుకోలేడు. రంగడు మంచివాడు. సర్వసముడు, నేనంత నిష్కల్మష హృదయుణ్ణి కాను. కపటిని. ఎంతో విచారించి గాని నేను స్నేహం చెయ్యను. నాకిష్టంలేని మనిషిని అంత దూరాన ఉంచటానికి నా అంతరాత్మ అంగీకరిస్తుంది. సీనాయితో స్నేహం చెయ్యటం నాకిష్టం లేకపోగా, వాడు నా స్నేహం సంపాయించే పద్ధతులు కూడా నాకు రుచించలేదు.

"నేను రానులే, మీ రిద్దరూ వెళ్ళండి. నాకు కొద్దిగా పని కూడా వుంది" అని వాళ్ళ జవాబుకోసం చూడకుండా సాగివెళ్ళాను.

ఆ రాత్రి నేనింటికి వెళ్ళేసరికి రంగడు అక్కడే ఉన్నాడు. సీనాయి ఏమైనాడని అడిగితే, "ఆం వెధవ!" అని సమాధానం చెప్పాడు. అంటే అర్థమేమిటంటే ఏ కొంపలోనో దూరాడని బయటపెట్టాడు.

"వీడి ఈ వేషాలు సమర్థించా వీడి స్నేహం సంపాదించావ్? నువుకూడా ఏదో కొంపలో దూరకపోయినావా?" అన్నాను.

"ఛీ, ఛీ! నేను వాణ్ణి నిరుత్సాహపరచబట్టి ఇప్పుడు నయంకాని, నేను లేక పోతే మరీ అన్యాయంరా!" అన్నాడు.

"నాకా తేడా కనిపించలేదు," అన్నాను. సీనాయిని అంతకు పూర్వం ఎరక్కపోయినా.

పాపం, రంగడికి నామాట వేదవాక్యం. ఇవాళవరకూ వాడు సీనాయిని అసహ్యించుకుని ఉండడు. నేను అడుగుపెట్టగానే వాడు సీనాయిని గురించి నాకోసం తన అభిప్రాయం మార్చుకోవటం ప్రారంభించాడు.

తరవాత సినిమా తీసినా తీయకపోయినా ప్రస్తుతం వీళ్ళు పెడుతున్న ఖర్చుచూస్తే నాకు మండిపోయింది. మా నలుగురికి రోజుకు పది రూపాయల చొప్పున హోటలువాడు కాజేస్తున్నాడు. నెలకు ముప్ఫై రూపాయలు పారేస్తే మంచిఇల్లు దొరుకుతుంది. పూటకు నాలుగణాలకు ఎక్కడైనా భోజనం దొరుకుతుంది. టిక్కెట్టు పుస్తకాలు కొంటే ఇంకా చవుక. ప్రస్తుతం మాకు అర్జంటు పనులేవీ లేవు. అయినా ఇల్లు కదిలితే టాక్సీ. బస్సుమీదో, ట్రాముమీదో పోగలిగిన చోట్లకూడా టాక్సీలే. సినిమాకుపోతే రూపాయిబేడ టిక్కెట్టుకు తక్కువ కొనటం లేదు. ఇదికాక రోజూ తాగుడు, రోజూ ముండలు. వీటికని సీనుగాడు ఎంత ఖర్చు పెడుతున్నాడో నాకు అంచనాలేదు. గడిచిన రెండు సంవత్సరాలలోనూ ఏనెలా నేను పాతిక రూపాయలు మించి ఖర్చుపెట్టి వుండలేదు. రోజుకు పదీ పదిహేను తక్కువ కాకుండా దుర్వ్యయం అవుతుంటే చూస్తూ వూరుకోవటం నాకు చాతకాలేదు. ఒకరోజు సీనాయి నన్నూ రంగణ్ణీ వెంటపెట్టుకుపోయి ఒక సిల్కుతాను బేరం చేశాడు. కొన్నాడు. మా ముగ్గురికి మూడు రెళ్ళు ఆరుచొక్కాలు కుట్టించడానికి టెయిలరు దగ్గరికి ప్రయాణం కట్టాడు. ఆ అవకాశం తీసుకుని సీనాయికి మంచి లెక్చరిచ్చాను.

"నేను చాలామంది వ్యాపారస్తుల్ని చూశాను. వాళ్ళలో బాగా బతికే వాళ్ళని చూశాను. కాని వాళ్లెవరూ ఇట్లా పెట్టుబడి డబ్బు మంచినీళ్ళుగా వాడరు. ఏమైనా సరదాలుంటే లాభాలతో తీర్చుకుంటారు. నువు ఖర్చు చేస్తున్నది ఎవరి డబ్బో కాదు నీదే!" అన్నాను.

"డబ్బంటే చేదయినట్టు మాట్లాడుతున్నావే?" అన్నాడు సీనాయి. నా దొంగెత్తు బయట పెట్టినాడల్లే.

"నాకు డబ్బు చేదుకాదు. నాకోసం ఖర్చు పెట్టేదంతా రొక్కంగా యిచ్చుకుంటే దాంతో నా ఖర్చులు గడుపుకోగా నా భార్యా బిడ్డలను కూడా హాయిగా మేపగలను. ఖర్చయ్యే డబ్బుకు క్రమమైన ప్రతిఫలం రావటంలేదని విచారిస్తున్నాను" అన్నాను.

"మనకు రేపు సినిమామీద లక్షరూపాయలు లాభం వస్తయి, ఏం, ఖర్చుచేస్తే? మనం చెయ్యబొయ్యేది అంత అడవా వ్యాపారమా? దర్జాగా, పెద్దెత్తుగా వుండాలి. రూపాయలు పారేసేవాడికే రూపాయలు, అణాపైస లెంచేవాడికి అణాపైసలే" అన్నాడు సీను ప్రపంచాన్ని కాచివడబోసిన వాడల్లే.

"ఏదో తోచింది చెప్పాను. ఇందువల్ల నాకు ఒరిగేదేమున్నది?" అన్నాను. నేనెంత చెప్పినా వినక దర్జీవాడితో నా కొలతలుకూడా తీయించాడు.

తరవాత నాతో రంగనాథం రహస్యంగా, "ఎందుకురా వాడికి అటువంటి సలహా రుచిస్తుందనా? వాడిడబ్బు వాణ్ణి తగలేసుకోనీ, నీదేంపోయింది?" అన్నాడు.

"తీరా పిక్చరు తియ్యటానికి డబ్బులేకపోతే?" అన్నాను.

"ఆ సంగతి వాడికి తెలీదా?"

"వాడికి మంచీ చెడూ తెలీదనేగా నువ్విప్పుడు నాతో అన్నదీ?"

"పోదూ, నీకెవడు చెప్పగలడూ? నీతో ఎప్పుడూ ఇంతే అందరికీ బుద్ధి చెప్పాలంటావు. నీకేం పొరుగుతుంది? అందుకే నిన్నుచూస్తే ఎవరికీ ఇష్టం వుండదు. నువు చెప్పి ఎవణ్ణయిన్నా ఎప్పుడన్నా బాగుచేశావా?"

ఆలోచించాను. ఆ చివరముక్కలో అబద్ధం కనిపించలేదు. కాని మనుషులు మారరనుకోవటం నా అంతరాత్మకి రుచించలేదు. నా ఆదర్శమూ, విశ్వాసాలూ అన్నీ మనుషులు మారగలరనే విశ్వాసంమీదే ఆధారపడి వున్నట్టుగా తోచింది.

"ఇతరులను బాగుచెయ్యకపోవటం నా అసమర్థత అయివుండాలి. అంతే గాని బాగుచెయ్యటం అసాధ్యమైందికాదు. నన్ను ఆ విద్య నేర్చుకోనీ. ఇంకోడు తప్పు చేస్తున్నట్లు నిష్కల్మషమైన నీ అంతరాత్మకు తోస్తున్నప్పుడు ఊరుకుంటే నువ్వేం మనిషివి? నా తప్పులు ఎవరో దిద్దకపోయినట్టయితే నేనేస్థితిలో వుండేవాణ్ణి" అన్నాను.

"నీసంగతి వేరు. నువు నేర్చుకోగలవేమో, సీనాయి నేర్చుకోలేడు. వాడు నిన్ను గురించి ఏమన్నాడో తెలుసా? 'ఇటువంటివాడు సినిమాలేం తీస్తాడు? పదిరూపాయల నోటు చూసి దడుచుకునేవాడు!' అన్నాడు. నేను చీవాట్లు పెట్టాననుకో, అయినా నువు డబ్బు విషయం నిర్లక్ష్యంగా వున్నట్టు కనిపిస్తే వాడికి కాస్త ధైర్యంగా వుంటుంది. తరువాత డైరెక్టరు విషయంకూడా వాడితో మాట్లాడా, నువ్వు డైరెక్టు చెయ్యనన్నావని చెప్పేటప్పటికి వాడు కంగారు పడ్డాడు. ఏం చేసేది? ఒక కోతకోశా, నువు సంభాషణలూ, పాటలూ రాస్తే మరొకరు డైరెక్టు చెయ్యటం బావుంటుందనీ, ఒక మనిషే అన్నీ చెయ్యటం కుదరదనీ చెప్పా. పేరున్న డైరెక్టరును తెస్తే ఏ రెండు మూడువేలో ఇవ్వాలిసి వుండదా అన్నాడు. అంటే ఆ ఖర్చు మేం వేసుకోలేదు. అందుచేత నేనన్నాను కదా 'ఎవరో అసిస్టెంటు

డైరెక్టరును చవుకలో తెచ్చి వాడి మీద నిన్ను పెడితే వాణ్ణి డైరెక్టరు చేసినట్టు వుంటుంది. నువ్వు వెనక వున్నావన్న ధైర్యమూ ఉంటుంది" అన్నాడు రంగడు.

"ఎవరీ అసిస్టెంటు డైరెక్టరు? దొరికాడా? వెతకాలా?"

"దొరికాడులే, వెయ్యి రూపాయలకు మాట్లాడాం, ఇవాళ రెండువందలు అడ్వాన్సు ఇచ్చి బుక్‌చేస్తున్నాం."

"మీ సాహసం చూస్తే అజ్ఞానం వెనక లేందే ఇంత సాహసం ఎవరికైనా వుంటుందా? అనిపిస్తున్నది. మనెవరికీ సినిమాలు తీయటం తెలియదు. డబ్బిచ్చయినా అనుభవం వున్నవాణ్ణి పెట్టుకోవద్దట్రా? డైరెక్టరుగా పెట్టుకునే వాడికేమైనా తెలుసునో లేదో నిర్ణయించేది నువూ సీనాయినూనా? పోనీ మీరయినా వాణ్ని పరీక్షించారా? లేదు. డైరెక్టరంటూ ఒకడికి పెత్తనం ఇచ్చి వాడిమీద నన్ను అధికారిగా పెడతారా? నేను డైరెక్షనుకు పనికిరానో అంటుంటే వాడిమీద నన్ను అధికారం చెలాయించటానికి పనికివస్తాననా?"

రంగడు, పాపం, నన్నిక భరించలేకపోయినాడు.

"మేము ఏది చేసినా నీకు నచ్చదు. నువు చెయ్యవు, ఎట్లా నీతో?"

వాడి అజ్ఞానాన్ని బలపరచని కారణంచేత నేను రంగడికెంత ప్రతిబంధకంగా తయారయినానో నేనూహించుకోగలిగాను. వాణ్ణి చూస్తే జాలి వేసిందిగాని ఆమోదించటం నాతరం కాలేదు.

"మీ ఇష్టం వచ్చినట్టు ఏడుచుకోండి. మధ్య నాదేం పోయింది?" అని తాత్కాలికంగా అస్త్రసన్యాసం చేశాను.

* * * * *

ఆనాడు డైరెక్టరు మా గదికి వచ్చాడు. మాట్లాడుకుంటే నాకు పొట్టి పోచికోలు రామన్నగా కనుపించాడు. వాడు కొన్ని విషయాల్లో సీనుగాడికి దీటయినవాడే. వాడు అయిదు నిమిషాల్లో అరడజను పిక్చర్లు తీసి ఆరు లక్షలు లాభం చూపించాడు. "మీ రెవరు? సినిమాలు తీయటంలో ఏమి అనుభవం వుంది?" అని అతను అడిగిన పాపాన పోలేదు.

"ఏమండీ, మూర్తిగారూ? మనం ఏ సబ్జక్టు తీసుకుంటే బాగుంటుందంటారు?" అన్నాడు సీనాయి డైరెక్టరు మాటలను నిర్దాక్షిణ్యంగా తోసేస్తూ. ఎవరన్నా తనతో మాట్లాడుతున్నప్పుడు సీనాయి వింటున్నాడనుకోవటానికి లేదు.

ఇప్పుడు సీనాయికి చాలా సంతోషంగా వుంది. ఇంత కాలానికి తనకు సినిమా చిత్ర నిర్మాణం గురించి తనతో మాట్లాడే అర్హత గలవాడు దొరికాడన్న సంతోషం వాడి

మొహాన కనిపించింది. ఇక నాతో ఏదన్నా చెప్పుకోవటానికి గాని, నన్ను అడగటానికిగాని సీనాయికి అవసరం లేదు. అంతా ఒక గంటలోపుగా సీనాయి మూర్తిని "ఏమండీ" అనటం మానేసి "ఏమిటయ్యా" అనీ, అది కూడా మానేసి "ఏమిటోయ్" అనీ అన్నాడు. పొద్దుకూకేలోపల ఏమిరా అంటే ఏమిరా అనుకునే స్నేహం మూర్తికీ సీనాయికీ ఏర్పడి తీరుతుందని నాలో నేను దృఢం చేసుకున్నాను. మూర్తితో తను స్నేహం చెయ్యడంవల్ల నేను అసూయపడి చచ్చిపోతానని సీనాయి అనుకుని ఉన్నా, నాకాశ్చర్యం లేదు.

మూర్తికి రెండు వందలూ అడ్వాన్సిచ్చారు. రెండు పచ్చనోట్లు భక్తితో మడిచి జేబులో పెట్టుకోగానే మూర్తి పక్కా వ్యాపారస్తుడయిపోయి, "మనం సోషల్ పిక్చరే తీయటం మంచిది. నా దగ్గిర ఒకటి రెండు కథలున్నాయి. నచ్చితే వాటిని తీసుకోవచ్చు. లేకపోతే కొత్తది రాసుకోవచ్చు. సినేరియా నేనే రాస్తాను. సంభాషణలూ అవీ రాయించుకుని రిహార్సల్సు ప్రారంభించవచ్చు" అని ప్రణాళిక ఏర్పాటు చేశాడు.

ఆరోజు లగాయతు రోజూ మూర్తి రాసాగాడు. అతనూ సీనాయి కలిసి ఎక్కడెక్కడో తిరిగేవారు, ఏమేమిటో చేసేవారు. అప్పుడప్పుడు రంగడు కూడా వాళ్ళవెంట వెళ్ళేవాడు. పుచ్చుకున్న రెండు వందలూగాక మూర్తి సీనాయితో, "అరే బ్రదర్, ఒక ఫైవర్ ఇట్లా పారెయ్యి?" అని అయిదు రూపాయల నోట్లు పుచ్చుకుంటూ ఉండేవాడు.

"అబ్బే! నాతో మీకేమీ పనిలేదు. నేను తిరిగి వెళ్ళిపోతాను" అని చెప్పాను మా రంగడితో.

"ఛీ ఛీ అదేమిట్రా? ఉన్న పనంతా నీతోనే ఉంటేనూ?" అన్నాడు రంగడు.

"నా పనేమిటో, ఎంత ఇస్తారో తేల్చి ఏదో కాంట్రాక్టు తగలేయించు. మూర్తి నా తరవాత వచ్చాడు. ఏదో లెక్కన అతనికి ముట్టుతున్నది. నేనిక్కడ కూర్చుని హోటల్లో తింటుంటే ఇంటి దగ్గర వాళ్ళేం కావాలి?" అన్నాను.

"ఆమాట చెప్పరాదూ? ఇవాళే మనియార్డరు చేయిస్తాను. ఎంత ఓ పాతిక పంపనా?" అన్నాడు రంగడు.

"ప్రస్తుతం పాతికపంపు తరువాత చూద్దాం" అన్నాను.

పదిపదిహేను రోజులు గడిచినై, ఇన్నాళ్ళూ అతుక్కుపోయిన సీనూ మూర్తి ఊడివచ్చినట్టు నాకేదో సందేహం కలిగింది. సీను మళ్ళీ అకస్మాత్తుగా నా ప్రాణమిత్రుడు కావటానికి ప్రయత్నించాడు. స్టూడియో బుక్ చేశామనీ, రెండు మూడు కథలు ఆలోచించామనీ చెప్పి అందులో ఏది బాగుందో చూసి, ఏదీ బాగా లేకపోతే నన్ను సొంతాన రాయమని అడిగాడు సీనాయి.

వాడు చెప్పిన కథలన్నీ వింటే నాకేదీ బాగాలేదు. అన్నిటిలోనూ రాజులూ, రాణులూ ఉన్నారు. ఒక దానిలో పిస్తోళ్ళున్నాయి. మరొకదాన్లో కత్తియుద్ధం ఉంది.

"ఇవన్నీ పదేళ్ళక్రితం తీసిన సైలెంటు చిత్రాల కతలే" అన్నాను.

"అయితే నువొక మాంచి కథరాయి" అన్నాడు సీనాయి.

"కథ ఏదో ఒకటి చూడవచ్చు. కాని నాకా సినేరియో ఏమిటో తెలీదే" అన్నాను.

"అది మూర్తిగాడు చూసుకుంటాడులే" అన్నాడు సీనాయి.

నిజానికి నేను కథ గురించి ఆలోచిస్తూనే ఉన్నాను. సినిమా కథకు కేంద్రంలో ఒక సార్వజనీనమైన అంశం వుండాలని ఎక్కడో చదివాను. ఆడదాని మాన సంరక్షణమో, మాతృత్వమో ఏదో ఒకటి ఏడవాలి. అందుకని ఆ రెండు అంశాలూ కలిసి వచ్చేటట్టు ఒక కథ ఆలోచించి పెట్టాను.

నేను చెప్పిన కథవిని సీనాయి సంతోషంతో గంతులేసి, "ఇది చాలా ఫస్టుగా ఉంటుందబ్బాయ్!" అని మళ్ళీ వచ్చి కూచుని రంగడితో, "ఏమిటో అనుకున్నాను, ఆ మూర్తిగాడు కథ విషయంలో వొట్టి బోకురా!" అన్నాడు.

"అతను డైరెక్టు చేస్తానని వచ్చాడు కథ రాస్తానని రాలేదు" అన్నాను. మళ్లీ మొదలు పెట్టావా ధోరణి అన్నట్టు సీనాయి నావంక ఒకచూపు చూసి ఆ పరిస్థితుల్లో నన్ను క్షమించటానికే నిశ్చయించుకున్నట్టు కనపడ్డాడు. ఇన్నాళ్ళూ నన్ను తాను శిక్షించినట్టూ నాలో కొంత పరివర్తన కలిగినట్టూ వాడూహించి ఉండాలి పాపం.

"అయితే ఈ కథలో కొన్ని మార్పులు చేస్తే బాగుంటుంది" అన్నాడు సీనాయి.

"ఏమిటవి?" అన్నాను.

"కథానాయికను తండ్రి అప్పులబాధవల్ల ఆ ధనవంతుడికిచ్చి చేసే బదులు, ఆ అమ్మాయికి సవతితల్లిని పెట్టి బాధలు పెడితే ఇంకా బాగుండదూ? ఇంకా అంతకన్న మంచి ఆలోచన చెప్పనా? ఆ అమ్మాయిని ఆడ టార్జానులాగా చూపిద్దాం. అడవిలో ఆమె ధనికుడికి దొరుకుతుంది. తెచ్చి పెళ్లి చేసుకుంటాడు. వాడు తనకు వద్దని చెప్పటానికీ మాటలు రావుగా? గర్భాదానం నాడు రాత్రి కొందరు అడివి మనుషులు వచ్చి ఆ పిల్లను ఎత్తుకుపోతారు...."

"ఎందుకూ?"

"ఎందుకేమిటి? అడవి మనిషి ఒకడు ఆ పిల్లను మోహించినట్టు పెట్టవచ్చు?"

ఈ ధోరణిలో సీనాయి నా కథను తిరగరాస్తూ వెళ్ళాడు. ఆఖరుకు వాడు తేల్చిన కథకూ నేననుకున్న దానికీ సంబంధం లేకుండా పోయింది.

"ఈ విధంగా రాయమన్నావా?" అన్నాను.

"ఏమో, నా బొంద నాకేం తెలుస్తుందీ? నేనేదో వాగాను. బాగుంటే రాయి" అన్నాడు. కూచుని రాశాను.

ఒక రాత్రి సీనాయి నా కథ చదివి దమ్మిడీ అంతమొహం చేసుకుని "చూశావా? నే చెప్పింది ఒక్కటైనా పెట్టలేదు" అన్నాడు.

"అది కాదు, నువు ఏ అధికారంతో చెబుతున్నదీ నాకర్థం కావటం లేదు. ప్రొడ్యూసరు హోదాలో ఏమార్పు చెయ్యమన్నా చేస్తాను. అంతా నువే చెప్పి, ఆఖరుకు నిర్ణయం నన్నే చెయ్యమంటే, నా నిర్ణయం చేశాను!" అన్నాను.

"ఆకాడికి నేను నోరు నొప్పెత్తేట్టు చెప్పింది దేనికి?"

"ఏమో! నీకు కథ రాయటం గురించి ఏ గుడ్డూ తెలీదు. కథ చెప్పటం నీకు సరదా. నీ బుద్ధికి తోచిందల్లా సరదాగా చెబుతావు. నాకు కథరాయటం పని, కథ రాసేటప్పుడు నాకు కొన్ని బాధ్యతలు ఏడిచినయి. వాటిని సరిగా నిర్వర్తించడం పెద్ద పని. అట్లాకాక నీ పూచీమీద నన్ను ఏమి రాయమన్నా రాస్తాను" అన్నాను.

"ఎక్కడ తద్దినం వచ్చిందిరా, బాబూ!" అని వాపోయినాడు సీనాయి.

"ఆమాట వెంటనే ఉపసంహరించుకోకపోతే నేనీ క్షణం మావూరు వెళ్ళి పోతున్నాను" అన్నాను.

సీనాయి తక్షణం క్షమాపణ ఇచ్చి, క్షమాపణ ఇచ్చిన బింకం లేకుండా నవ్వుతూ, "నువు తప్ప ఇంకెవరూ తెలిసినవాడు లేడని నీ నమ్మకం కాదూ?" అన్నాడు.

"కనీసం నాకన్న తెలివిగలవాణ్ణి నేను వెంటనే గుర్తించగలను. కొందరికది కూడా చాతకాదు" అన్నాను.

అప్పటికా విషయం అంతటితో సరిపోయింది.

మర్నాడు నేనూ, రంగనాథమూ, సీనాయీ కలిసి ఏదో సినిమాకు వెళ్ళాం. సినిమా ప్రారంభం అయి ఒక అయిదు నిమిషాలన్నా కాకమునుపే సీనాయి, "మనం ఈ కథ తీస్తే?" అన్నాడు, చూద్దామన్నాను.

ఇంటికి వచ్చినాక, "ఇది ఖరారు. మనం ఇవాళ చూసిన పిక్చరు తీసేద్దాం" అన్నాడు సీనాయి. ముందు వెనుకా చూడకుండా నన్ను రాసుకుపొమ్మన్నాడు, రాశాను.

మర్నాడు సీనాయి మరో సినిమా చూసి వచ్చాడు. అది రాయమన్నాడు. అన్ని కథలు రాయటానికి నాకు ఓపిక లేదన్నాను. సీనాయి మొహం చిట్లించి "మన మొదటి కథ బాగాలేదు. ఇంకొకటి ఏదైనా రాయి" అన్నాడు.

"రేపు మనమందరమూ కూర్చుని చర్చించుకుందాం. ఇటువంటి కథ అనుకుందాం, ఆ తరువాత నేను రాస్తాను. నీ చపల చిత్తంతో నువ్వెన్నటికీ ఒక నిర్ధారణకు రాలేవు" అన్నాను.

❁ ❁ ❁ ❁ ❁

సినిమా తీయటానికి సన్నాహాలు అతి చురుకుగా సాగినై. సీనాయీ డైరెక్టరూ కలిసి కథ నిర్ణయించుకున్నారు. దానికి ముక్కూ మొహమూ ఉన్నట్టు నాకు కనిపించలేదు. అదివరకు వచ్చిన ఫిలుములలో ఉన్న సన్నివేశాలు కానివి ఒక్కటీ ఇందులో లేవు.

ఆ తరువాత ఆడవాళ్ళ బుకింగు ప్రారంభమయింది. సీనాయి తనకు సంబంధం ఉన్న ఒక ఆడదాన్ని తెచ్చాడు. డైరెక్టరు మూర్తి తనకు సంబంధం ఉన్న మరొకతెను, దానితో సంబంధమున్న మరొకతెను తెచ్చాడు. ఈ వచ్చిన వాళ్ళెవరికీ డొక్క శుద్ధిలేదు. క్రమంగా సీనాయి చుట్టూ ఒక రకం మనుష్యులు చేరసాగారు. వీళ్ళంతా చేరి తీయబోయే పిక్చరు గురించి మాట్లాడుతుంటే నాకు భయం వేసింది. ఇంత ఆత్మజ్ఞాన విమూఢులు కూడా ఉంటారా? వీళ్ళు సినిమా తీస్తామని రావటమూ, వాళ్ళు రావటానికి ఏ అంతరాయాలూ లేకపోవటమూ చూస్తే నా కాశ్చర్యంగా ఉండేది.

అది వరకల్లా నాకు సినిమా వ్యామోహం లేదనుకునే వాణ్ని. కాని నాకు తెలీకుండా ఉండి ఉండాలి. ఇప్పుడు సినిమా గురించి నాకున్న అసహ్యం చూస్తే వెనక నాకున్న భావం వ్యామోహమే అయి ఉండాలి. ఇంకేమై ఉంటుందనిపించింది. ఈ మూకలో నేను కూడా ఒకణ్ననుకున్నప్పుడల్లా ఏదో వింత వికారం నాలో కలుగుతూ వచ్చేది. ఒకవేళ నేను మడిగట్టుకున్న మనిషినేమో? ఎవరితోటీ కలవటం నాకిష్టం లేదేమో? అదివరకల్లా ఈ రహస్యం నేను తెలుసుకోలేక పోయినానేమో? లేకపోతే జాతినీ కులాన్ని పాటించని నేను ఈ మనుషులను ఇంత నీచంగా ఎందుకు చూస్తున్నాను? ఈ ఆలోచనలు నన్ను బాధించసాగాయి.

అన్నిటికన్నా నన్ను మరీ బాధిస్తూ వచ్చినది డబ్బు. డబ్బేమో సినిమా పేర నీటి వంతుగా ఖర్చయిపోతున్నది. నా చేతికి ఒక దమ్మిడీ వచ్చింది లేదు. వచ్చి రెండు నెల్లయింది. ఇంటికొక నలభై రూపాయలు వెళ్ళినై. నాకింద ఏ రెండు వందలో ఖర్చయినై. కాని దానివల్ల నాకేమీ ఫలితం కలగలేదు. హోటళ్ళవాళ్ళూ వాళ్ళూ బాగుపడ్డారు. నేను చేసిన పని అసలే లేదు. నన్నింటి దగ్గర కూర్చోబెట్టి ఈ ఐదు వందల్లో సహం ఇచ్చినా నాకో అయిదారునెల్ల గ్రాసం ఏర్పడి ఉండును. ఎన్నో కాంట్రాక్టులు రాశాను. ఎన్నో వందలు అడ్వాన్సిచ్చారు. వేషం వెయ్యటానికి తెచ్చిన వాళ్ళలో నాకున్నపాటి మొహం కూడా లేనివాళ్ళున్నారు. పాడటానికి వచ్చిన వాళ్ళలో నాపాట విని ఆనందించే నిర్భాగ్యులున్నారు. వాళ్ళందరి పేరా కాంట్రాక్టులున్నై. నాపేర ఎందుకు లేవంటే నేను పెళ్ళివారి తరపు మనిషిని!

పోనీ రెండునెల్లు విశ్రాంతిగా కూర్చున్న తృప్తి అయినా నాకు దక్కిందా అంటే అదీ లేదు. నేను కథ రాయటమే కాక, అది ఆమోదించ బడుతుందనే నమ్మకంతో దానికి

సంభాషణలు కూడా రాశాను. పాటలు కూడా రాసే వాణ్ణేమో కాని, ముందుగా మ్యూజిక్ డైరెక్టరు ఏయే మట్లు తస్కరిస్తాడో తెలియకుండా పాటలు రాయటం క్షేమం కాదన్నాడు. ఈ పని కూడా అయినాక నాకేమీ తోచక సినిమా టెక్నిక్‌మీదా, స్క్రిప్టు రైటింగ్‌మీదా పుస్తకాలు కొని చదవసాగాను. ఆ పుస్తకాలు చదివినాక నాకొకటి స్పష్టంగా తెలిసింది. ఈ ఫిలిం నిర్మాణంలోకి అనుభవం లేనివాళ్ళు చచ్చినా దిగరాదు. ఈ పుస్తకాలు కొంచెం ముందస్తుగా చదివి ఉంటే నేను తగుదునమ్మా అని చచ్చినా ఆ కథ గాని ఆ సంభాషణలు గాని రాసి ఉండను. నేనే అనుకుంటే నాకన్న అసమర్థులు నా చుట్టూ ఉన్నవారు.

ఈ వాతావరణంలో నాలోఒక విధమైన జడత్వం ప్రవేశించింది. "ఎవరెట్లా చస్తే నాకేం?" అనే విరక్తి ఒకటి నన్నావేశించింది. భరించలేని బాధ కలిగినప్పుడు మనిషికి స్పృహ తప్పినట్టుగా, భరించలేని ఆలోచనలు కలిగినప్పుడు బుద్ధి కూడా స్పృహ తప్పుతుంది. ఇది నా మనస్థితికి ద్వితీయావస్థ. ఈ అవస్థలో నేను ఇతరులు చేసేదాని గురించి విమర్శించటం మానేశాను. వెలుగులో నుంచి చీకటి గదిలోకి వచ్చినవాడి కళ్ళకు మొదట అంతా గాఢాంధకారంగా ఉండి క్రమంగా వెలుగు నీడలు అవుపించినట్టుగా నా బుద్ధికి సీనాయి చేసే ప్రయత్నంలో ఇప్పుడు కొంత మంచీ, కొంత చెడూ కనిపించసాగింది. వాడి అవివేకం కొంత సహించటం నేర్చుకోసాగాను.

ఈ విధంగా నా బుద్ధి పరిస్థితులకు అలవాటు పడుతూ రావటంవల్ల నాకేమీ లాభం కలగలేదు. ఎందుచేతనంటే క్రమంగా పరిస్థితులు క్షీణించ సాగాయి. డబ్బు చాలా భాగం అయిపోయింది. కథకింకా సంభాషణలు రాస్తున్న సమయంలోనే డబ్బు లెక్కలు చూసుకోవటం జరిగి అప్పటికే ముప్ఫై వేలు అయిపోయినట్టు బసవయ్యగారు అంచనా కట్టాడు. అంతా చేరి డబ్బు తగలేశారనే మాట వచ్చింది. సీనాయికి గాని మూర్తికిగాని ఈ మాట ఏమీ బాధ కలిగించలేదు. కాని నేనూ, రంగడూ గిలగిలలాడిపోయినాం. రంగడు సీనాయిని దబాయించాడు కూడానూ. కాని సీనాయి నిర్లక్ష్యంగా "అందరమూ డబ్బు తగలేసిన వాళ్ళమే ఇందులో తక్కువ తిన్నవాడెవడూ లేడు" అనేశాడు.

డబ్బును గురించి ఎప్పుడయితే పంచాయతీ జరిగిందో ఆ పంచాయతీలో మిగిలిన విషయాలు కూడా వచ్చినయి. ఇంతవరకూ పిక్చరు షూటింగు ఎందుకు ప్రారంభం కాలేదు? బుక్కుచేసిన వాళ్ళకి జీతాలు ముట్టుతున్నాయి. స్టూడియోకు ఏనాడో ఎడ్వాన్సివ్వటం జరిగింది. ఆ తరవాత వచ్చిన వాళ్ళు సహం పిక్చరు పూర్తి చేసుకున్నారు అదే స్టూడియోలో.

"మనం కూడా షూటింగుకు రడీగానే ఉన్నాం. సంభాషణలేవి? పాట లేవి?" అన్నాడు మూర్తి.

"అయ్యా, ఇది హాలీవుడ్డుకాదు, కథవుంది, ఒకటీ రెండూ, మూడూ అని మీకు

సీక్వెన్సులిస్తాను. వాటికి సంభాషణలు రాసెయ్యండి ముందు. ఫలాని సెట్టనుకుంటే ఆ సెట్టుమీద వచ్చే సీక్వెన్సులన్నీ రాసేద్దురుగాని" అన్నాడు మూర్తి.

ఆ క్షణానికి మూర్తి చాలా దక్షత గలవాడుగా బయటపడ్డాడు. మర్నాడుదయం అతను ఒక చిన్నసైజు కాగితం మీద అటూ ఇటూ పొడిమాటలు రాసుకొచ్చాడు. ఆ మాటల ముందు అంకెలు వేశాడు. మొత్తం 19 అంకెలున్నాయి. కాగితం పొడుగు ఆరంగుళాలూ, వెడల్పు రెండంగుళాలూ ఉన్నది. అదే మా సినేరియో అని నేనర్థం చేసుకున్నాను. వాటిల్లో ఒక సెట్టు మీద వచ్చే నాలుగైదు సీక్వెన్సులు చూసి వాటికి నన్ను సంభాషణలు రాయమన్నాడు డైరెక్టరు. ఏ రంగంలో ఏయే పాత్రలుంటాయో ముందు రాసుకున్న కథను బట్టి స్పష్టంగా తెలీదు. "పోనీ 20 సీక్వెన్సులూ రాసుకున్నాక షూటింగు ప్రారంభించకూడదా" అన్నాను.

"ఒక్క క్షణం వృథా చెయ్యటం నా కిష్టం లేదు, మీకేం మహారాజులు. ఇంకో పదివేలు ఖర్చయితే మీకు లెక్కలేదు. నేను పైకి రావలసిన వాణ్ణి. మీ వీలుకోసం నేను కీర్తి పాడుచేసుకుంటే రేపు నాకు మంచినీళ్లు పుట్టవు" అన్నాడు మూర్తి.

అతను కోరినట్టే రాశాను. ముఖ్యపాత్రలు మాత్రం నేనెరుగుదును. కాని తాత్కాలికంగా వచ్చే పాత్రలను ముందు రంగాల్లో ఏ విధంగా ఉపయోగించుకోవచ్చో, తరవాత వాళ్లతో పని ఏమైనా వస్తుందో రాదో కూడా నాకు తెలియదు.

సంభాషణలు చాలా బాగున్నయ్యన్నారందరూనూ. నాకే తెలియని విషయం వాళ్ళకు తెలియటం చూస్తే ఆశ్చర్యం వేసింది. అయితే నా చుట్టూ ఉన్నవాళ్ళెటువంటి వాళ్ళంటే ఏదో కథలో ఏదో పాత్ర నోటినుంచి ఒక సంభాషణ ఎత్తి పరీక్షించి, కథగాని పాత్రగాని తెలియకుండా ఆ సంభాషణ బాగున్నదీ లేనిదీ చెప్పే రకం.

❀ ❀ ❀ ❀ ❀

ఎంతో కాలంగా ఎదురు చూసిన దివ్య ఘడియ వచ్చింది. మా చిత్రం షూటింగు ప్రారంభించే రోజు వచ్చింది. సెట్టింగు సిద్ధంగా ఉంది. వచ్చి పని ప్రారంభించుకోమన్నారు స్టూడియోదార్లు. ఇప్పటికి లాడ్జిలో 20 మంది దాకా పాత్రధారులున్నారు. అందులో ఒకరిద్దరు వెనక సినిమాల్లో వేసిన వాళ్ళేగాని ఖ్యాతి గడించిన వాళ్ళుకారు. మిగిలిన వాళ్ళంతా అదోరకం సజ్జు.

షూటింగునాడు మూర్తి తప్పతాగి సెట్టుమీదికి వచ్చాడు. వాడితో సమంగా తాగి ఉన్నాడు సీనాయి. అయితే సీనాయి నలుగురి ఎదటా పడలేదు. లైట్లు లేని మూలగా చూసుకొని నిద్రపోయినాడు. మూర్తి మాత్రం ఒక చెంప తూలి పడిపోతున్నా, సెట్టంతా పర్యటనం చేస్తూ, కనపడ్డ వాడికల్లా "నమస్కారమండి ఇప్పుడు చూపిస్తా నా తడాఖా!"

అంటూ నానా అల్లరి చేస్తున్నాడు. స్టూడియో తాలూకు మనుషులు కొందరు వాణ్ణి బయటికి నెట్టారు గాని, వాడే డైరెక్టరని తెలిసినాక ఏం చెయ్యాలో వాళ్ళకి తెలీలేదు.

డైరెక్టరు పదవి ఇచ్చే దాతలున్నారు కనుక మూర్తి డైరెక్షనుకు అంగీకరించాడే గాని, ఆ పని చెయ్యగలననే ధైర్యం అతనికి లేదు. తీరా బాధ్యతను ఎదుర్కోవలసివచ్చే సమయానికి బెదిరిపోయి సీనాయితో పాటు చిత్తుగా తాగి వచ్చాడు. వాడి నిషా దిగటానికి కాఫీ ఇచ్చారు. కాఫీ తాగేసి భళ్ళున వాంతి చేసుకున్నాడు. ఆ తరవాత పెద్ద పెట్టున ఏడుపు సాగించాడు.

ఆనాటికి ఎట్లాగో ఒక షాటు తీసేశారు. నేను "కవి" గనక కొంచెం సహాయం చేస్తే మరి కొన్ని షాట్లు తీస్తానన్నాడు కామెరామెన్. అతనికి కావలసిన సహాయం ఏదో ఆ రోజుకు చేసేసాను.

మర్నాడు మా రంగడు, "నువే డైరెక్టు చెయ్యరా! వాణ్ణి వెళ్ళగొట్టేద్దాం! వాడేమీ పనికివస్తాడని నాకు తోచటంలేదు" అన్నాడు నాతో. డైరెక్టు చెయ్యటం నా పని కాదని చెప్పాను. మూర్తితో బసవయ్యగారు చాలా ఘర్షణ పడటం కూడా జరిగింది. కానీ సీనాయి మూర్తికి క్షమాపణ చెప్పి మళ్ళీ వాణ్నే పెట్టించాడు. నేను డైరెక్టు చేస్తానని ముందుకు రాకపోవటం చాలా మంచిదయింది.

మూర్తి ఆధ్వర్యంలోనే షూటింగు సాగింది. ఫోటోగ్రాఫరు చేతా, రికార్డిస్టు చేతా రోజూ మూర్తి చివాట్లు తినేవాడు. వాడి మాట లైట్ల వాళ్ళుకూడా వినేవాళ్ళు కారు. "లైట్స్, రెడీ, షూట్" అని అరవటం వాడికి తెలుసు. కామెరా సిద్ధంగా వుందా, ట్రాన్స్‌ఫార్మరు స్టార్టు అయిందా అనే ఆలోచన లేదు. రికార్డిస్టు చేసే సంజ్ఞలు వినిపించుకునేవాడు కాడు. ఈ గొడవంతా చూసి వాడి మాట ఎవరూ వినిపించుకోవటం మానేశారు. తానుతీస్తున్న పాటే వాడికి తెలిసేది కాదు. మూర్తివల్ల పని కాదు మరొకర్ని పెట్టుకోమని మంచిగా బసవయ్యగారికీ, సీనాయికీ కూడా చెప్పాను. సీనాయి నా మీద ఎగిరిపడ్డాడు. నీకు డైరెక్షనేం తెలుసునన్నాడు. నేను గొప్ప వాణ్ణనుకుంటున్నాననే బాధ ఎంత కాలం నుంచి వాడి హృదయంలో పేరుకుని ఉందో గాని ఆ క్షణాన చాలా వెళ్ళగక్కాడు.

మూర్తి గాడితో పని కాదనే మాట బసవయ్యగారితో స్టూడియోవాళ్లే అనటం జరిగింది. అప్పుడు సీనాయి వాళ్ళతో, "మీకేం తెలుసు!" అనే అవకాశం లేకపోయింది. ముందరే ఆ మాట చెప్పినందుకు నన్ను సీనాయి అభినందించనూ లేదు. కాని ఒక కొత్త ఉపాయం ఆలోచించాడు.

"మూర్తిగాడి మీద మనం బాధ్యత వెయ్యకుండా వాడేం చెయ్యవలసిందీ నిర్ణయించటానికి ఒక సంఘం తయారు చేసుకుందాం" అన్నాడు సీనాయి.

"మూర్తికి సలహా యిచ్చే తాహతున్న మనుషులు, వాళ్ళే డైరెక్షన్ చెయ్యవచ్చుగా?" అన్నాను.

సీనాయి ఏదైనా సహించగలడు గాని నా నోట యదార్థం వస్తే సహించలేడు.

"నువ్వేదీ చెప్పవు. మమ్మల్ని ఏ ఆలోచనా చెయ్యనియ్యవు. నువు మాలోవాడివా? మాకు విరోధివా?" అని అడిగాడు సీనాయి నన్ను.

"మీలో వాణ్ణి కాను, మీ విరోధినీ కాను. దగ్గర ఉన్నాను గనక మీ మంచికోసం చెబుతున్నాను. డైరెక్టు చెయ్యటం చేతగానివాళ్లు నలుగురుచేరి డైరెక్టరని వచ్చిన వాడికి ఏం చెయ్యాలో చెబుతారా? దానివల్ల లాభం ఏమిటి? పైగా ఎంత నష్టం ఉంది! రేపు వాడు పిక్చరు తగలేస్తే వాణ్ణి మనం ఏమీ అనటానికైనా ఉండదే? 'మీరే నన్ను చెయ్యమన్నారు. మీ ఒప్పందంతోటే అంతా చేశాను' అని వాడనడూ" అన్నాను.

సీనాయి మొహం మాడ్చుకుని, "ఏమో, ఇప్పుడింకో డైరెక్టరును కుదర్చటం అసంభవం. మూర్తి అడ్వాన్సుగా చాలా డబ్బు తినివున్నాడు. మనం పట్టుకోగల తప్పులైనా లేకుండా చూసుకోవచ్చు గద. నేను చెప్పినట్టు చెయ్యాలిసిందే!" అన్నాడు. వాడి వాదం తండ్రికి నచ్చినట్టు కనపడింది.

సీనాయి చెప్పినట్టు చెయ్యటం వల్ల కలిగిన ప్రయోజనం ఏమీ లేకపోయింది. మూర్తికి ఏం చెయ్యాలో చెప్పే పని సీనాయి తనమీదే వేసుకున్నాడు.

ఇక ఈ సినిమాతో నాకేమీ సంబంధం అవసరం లేదనిపించింది. రెండు రోజులపాటు కూచుని మిగిలిన సీక్వెన్సులకు సంభాషణలన్నీ రాసేసి, నాకు తోచిన పాటలుకూడా రాసి రంగనాథంతో, "అబ్బాయీ, నాకు చెక్కవంగింది. ఏమైనా వచ్చేది వుంటే యిప్పించు, నేను వెళతాను" అన్నాను.

"చివరిదాకా ఉండరా! నీకు జీతం ఏమిటి ఖర్మం? పిక్చరుమీద లాభంలో నాకు మూడోవంతు వస్తుంది. అందులో సహం నీకిస్తాను"అన్నాడు రంగడు.

"అంతా ఇవ్వమన్నా నాకే యిస్తావు! కాని ఇంకో లక్ష లేందే ఈ పిక్చరు పూర్తి కాదు. పూర్తి అయినాక ఇది ఒక వారమన్నా నడుస్తుందో నడవదో, అందులో లాభం వచ్చేదేమిటి? నువు నాకిచ్చేదేమిటి?" అన్నాను.

నా మాటలన్నీ తూ.చ. తప్పకుండా రంగడు సీనాయితో చెప్పాడని నేనూహించాను. సీనాయి నా దగ్గరికి వచ్చి, "వెళ్ళిపోతామన్నారుటగా?" అన్నాడు. ఎన్నడూ లేని బహువచనం ప్రయోగిస్తూ.

"అవును నేనిప్పటికి వచ్చి నాలుగు నెలలు కావస్తున్నది. నా పనేమో ఎంతకీ అయిపోదు. సంభాషణలూ, పాటలూ రాసేశాను. ఇంటిదగ్గర పెళ్ళాం పిల్లలేమవుతున్నారో తెలీదు. నా కేదన్నా వచ్చేదుంటే ఇప్పిస్తే నేను పోతాను" అన్నాను.

"దానికేంగాని, మీరు ఏం చేసినా, చెయ్యకపోయినా చివరదాకా వుండి సహాయం చేస్తారేమో అనుకున్నాం. అసలు మీకు మా పిక్చరులోనే ఇంటరస్టు లేదని తేలిపోయింది. ఆ భాగ్యానికి యిన్నాళ్లుండటం కూడా అనవసరమే. ఎప్పుడు వెళతానన్నా మా అభ్యంతరం ఉండేది కాదు... అయితే ఇప్పుడు మీకేం రావాలంటారు?" అన్నాడు.

సీనాయి వాగ్ధోరణి నాకు నచ్చుటంలేదు. కాని వాడితో పోట్లాడటానికి నాకేమీ ఓపిక లేదు.

"ఇంత రావాలని నేననటంలేదు. ఇంటికి పోతున్నాను కనక నా ఎకౌంటు సెటిల్ చెయ్యమంటున్నాను" అన్నాను.

"ఇంటికి వెళ్ళటానికి పది రూపాయలు చాలవూ?" అన్నాడు సీనాయి.

ఈ మాటకి నేను దిమ్మరపోయినాను. కాని నా నోట ఏ మాటా వచ్చేలోపలే నా పక్క వున్న రంగడు కాలి చెడావు విప్పి సీనాయి నెత్తిన ఫెడీమని కొట్టాడు. సీనాయి మొహాన చావు భయం కనిపించింది.

"బుద్ధి తక్కువగా మాట్లాడితే చంపేస్తానురోయ్, సీనాయ్! నీ పిక్చర్లో వాడు ఇంటరెస్టు తీసుకోలేదంటావు. నువు వాణ్ణెన్నడైనా ఇంటరెస్టు తీసుకోనిచ్చావా? తనకు చాతకాని పన్లకు రాకపోవటమేనా వాడు చేసిన ద్రోహం? ఎన్ని విషయాలలో వాడు ముందుగా జరగబొయ్యే నష్టాలు చెప్పాడు? ఒకటైనా పొల్లు పోయిందా? ఒక్కసారయినా విన్నావా?" అన్నాడు.

రంగడు నన్నీ పిక్చరు గొడవలోకి దించి ఏమైనా తప్పు చేసి వుంటే దానికంతకూ ఈ మాటలతో పరిహారం చేశాడు.

అంతేకాక రంగడు నా వెంట తనూ బయల్దేరాడు. రంగడు నాకు కనీసం రెండువందలన్నా యిప్పించాలని చూశాడు. కాని బసవయ్యగారు పాతిక రూపాయలు నా చేతిలోపెట్టి, "ప్రస్తుతం ఖర్చుకు వుంచుకోండి. తరవాత చేతిలో డబ్బు చూసుకుని మనియార్డరు చేస్తాను" అన్నాడు.

డబ్బులేకపోతే పీడాపోయింది. నేనాబెడద వదిలించుకుని బయట పడ్డాను. అదే నాకు పదివేలు. ఆ పిక్చరు పూర్తి కాలేదు. బసవయ్యకు పిచ్చి ఎత్తిందని కూడా విన్నాను. ఈ దిక్కుమాలిన పిక్చరుకోసం ఆయన ఉన్నదంతా పోగొట్టుకుని అప్పులపాలు కూడా అయినాడట. ఒకస్థితిలో కొంత తయారైన పిక్చరును అమ్మజూపితే పదివేలూ, పదిహేనువేలూ యిస్తామన్నారుట. ఆ పిక్చరు పూర్తి కాలేదన్నా, బసవయ్యకు పిచ్చి ఎత్తిందన్నా నాకేమీ ఆశ్చర్యం లేదు. కాని, కాలినవాడికి నిప్పంటే భయమైనట్టు ఈ నాటికీ నాకు సినిమా అంటేమటుకు చచ్చే భయం మిగిలి ఉంది.

మొదటి ముద్రణ : ఆంధ్రజ్యోతి మాసపత్రిక, నవంబర్ 1947